

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Eltemettük Blahánét*

Forrás:

Magyarország

Bp

(Hely)

1926. 1. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Blaha Lujza

Idő

"1926"

Személy

Eltemettük Blahánét

A nemzet temette Nagyszonyját

— A Magyarország tudósítójától —

Kedden éjjelkor szállították át *Blaha Lujza* holttestét a Nemzeti Színháznak, az ő dícsőséges és diadalmas élete házának hideg esernökébe. Most is nagy sokaság várta, mint mindig életében és könnyes szemmel kísérte utolsó útján. Erős tölgyfából készült a külső koporsója, a sárgára lakkozott koporsóoldalakon fehér betűk világítják: *Özvegy Miklósi báró Splényi Ödönné. Élt 76 évet.*

A színházban *Blaha Sándor* államtitkár, *Mészáros Sándor* színházi titkár és sok tisztelője várta a halott nagyszonyt. Koszorúkkal, virággal, a szomszédos kávéházból átsűrődő cigánymuzsikával, a „*Lehullott a regő gyárfa*” kedves nótájával érkezett. Mikor leemelik koporsóját, elhal a zokogó nóta. Éjjeli esendben rayatalozzák fel *Blaha Lujzát* a színházi előcsarnokban, körülötte hetven magas gyertya, mögötte a koszorúk sokasága borul le koporsójához. A szalagokon utolsó, búcsuzó szavak: *Nagyanyának — Nem halom többé — Fájó szívvel siratunk — Szép lelked emléke örökre él — Lujzának Ilka — Drága anyám, nagyanyám, dédanyám... a koszorúk egész átölelik a ravatalt, amelyen csendes álmát alussza a nagyszony.*

A nemzet Blaha Lujza ravatalánál

Reggel alig nyolc óra után már sorfalakban sötétlik a sokaság a Nemzeti Színház előtt. A Színház hatalmas főbejáratairól fekete, ezüst szegélyű függönyöket lenget meg néha a szél, a négyives előcsarnok ajtajainál babérfák és bokrok állnak. Az embersokaság a jobboldali ajtón csendesen kezd elindulni

Blaha Lujza élé, hogy a ravatalnál halk sóhajfással elbaesüzzék tőle és a baloldali ajtón távoznán, utat engedjen a látogatók ezreinek. Így is életveszélyes a tolongás a téren és a lépcsőkön. Négyes sorokban vonulnak el a magas ravatal előtt, melyet a gyertyák fehér sora és a koszorúk és a virágok erdeje messzi magasra emel a tömeg fölé.

Nem lehet könny nélkül elnézni ezt az embersokaságot, amely egyre és egyre gyűl *Blaha Lujza* utolsó pihenőhelye köré. Nagyon sok a szegény ember, fázós, könnyű télikabátokban, leszegényedett hivatalnokemberek, ócska kalapok alatt didergő uriaszonyok, Budapest hajdani középosztálya, amelyet rongyosra tépett a mai élet. Itt-ott falusiak, parasztok, küldöttségek, munkások, fejkendős asszonyok, rongyos gyerekek. Szegények, gazdagok, kopottak, kiváltak egymás mellett, négyes sorokban látogatják a nagyszonyt. A tömeg délben már körülölelte az egész színházat, a térről beszorul a mellékutakba, messzefeketélt tőle a ház-sorok alja. Amikor délfelé a kis téren összerakni kezdték azt az emelvényt, amelyre a temetés szertartásánál a koporsót helyezik, a köruton, a Rákóczi-uton, a mellékutakon beláthatatlan sokaság gyűlt össze. Tízezen és tízezen tolongottak.

Blaha Lujza a ravatalon

Cilinderes urak, prémes dámák, szegény polgári asszonyok, falusi emberek, gyűrűkalapú hivatalnokok — *Blaha Lujza* még egyszer maga elé vonzotta azt a nagy-nagy tábor, amelynek örökké felejthetetlené lett az ő

nagy művészete. Mozdulni nem lehetett ebben a sokaságban. És az emberek vártak, hogy legalább a temetési menetet láthassák.

A nemzet búcsuzott *Blaha Lujzától*.

A cserkészfiúk rendet teremtenek

Két óra felé sűrű sorokban álltak az uttest két oldalán, idősebb emberek, nők, gyermekek helyezkedtek el a járda szélén, hogy előre biztosítsák helyüket és megadják az utolsó hódolatot, néma köszöntést a nemzet nagy halottjainak. Negyedhárom felé feketéltek a Rákóczi-ut ablakai, erkélyei érdeklődőkkel, az udvari lakók pedig egyszerűen kiköltöztek az utcára, zsámolyokon, székeken, később létrákon és állványokon helyezkedtek el az uttesten, mások utcai szemetesládák tetejére, sőt a fák körül alkalmazott reklámtáblákra kapaszkodtak fel, a kíváncsiak egy része pedig magát az uttestet önzölte el.

Háromnegyedhárom felé már életveszélyes volt a tolongás a Nemzeti Színház körül és az egész Rákóczi-uton, úgyhogy a villamosforgalom is teljesen elakadt. A rendőrség, ugylátszik, minden erejét a parlament körül felállított készségre használta fel, mert a Rákóczi-uti forgalmi szolgálatról, a rendfenntartás munkájáról teljesen megfélekedezett. Alig két-három lovasrendőr próbálta fenntartani a rendet, teljesen reménytelenül a százazrekre menő tömegben. Amikor a villamosforgalom elakadt, a Rákóczi-uton, Köruton egyaránt hosszú sorokban álltak a kocsik, a merészebb járókelők a vesztelő villamoskocsik tetejére kapaszkodtak fel. Csak az utolsó pillanatban, amikor a menet már indulóban volt a Nemzeti Színházból, próbálta néhány lovasrendőr szabaddá tenni az uttestet a temetési menet számára. Természetesen ez nem ment simán, csak attack-szerűen, a tömeg megriadt, menekülni próbált, benyomta a járda szélén álldogálók csoportját, a tumultusban székek, létrák,

állványok felborultak, nők sikoltoztak, gyermekek jajveszékelték és kegyeletsértő jelenetek játszódtak le a fejvesztett tömegben.

Ha a rendőrség meg is feledkezett a rendfenntartás munkájáról, ott voltak a derék cserkészfiúk, akik az utolsó percben megmentették a helyzetet. Kordont vontak szeliden, de ellenállhatatlan viszaszorították a tömeget, majd egy másik csoportjuk az elesett és könnyebben megsérült kíváncsiszokókat segítette lábra és látta el első segéllyel. A mentőknek az egész életveszélyes tumultus alatt semmi dolgot nem akadt, mert munkájukat tökéletesen ellátták a cserkészfiúk. Komolyabb sérülés nem

történt, csak kisebb zuzódás, horzsolás és ajulás.

A színház előtt elkerített kis térségen ezalatt a küldöttségek gyülekeznek. Hozzák a gömörmegeyek nagy szülőltjüknök utolsó koszorujukat, jön a színházigazgatók küldöttsége, *Szirmai* Imre karján alacsony, tőpördött öregúr áll be a sorba, remegő kezében fenyőgály, eljött *Kassai* Vidor, Blaháné nagy partnere. Felvonulnak a Kövesi-vár tagjai, a régi színészek megható csoportja, a színházak művészei, a főváros küldöttsége, a család tagjai, a Nemzeti Színház erkélyén pedig elhelyezkednek a cigányok, hogy a nemzet esalo-

gányának legkedvesebb és legszebb dalait játsszák el a gyászszertartás után. A lépesők két oldalán az Operaház kórusa várakozik.

Három óra után a Nemzeti Színház tagjai: *Kiss* Ferenc, *Róssáhegyi* Kálmán, *Pethő* Attila, *Mikályfi* Béla, *Uray* Tivadár, *Bartos* Gyula, vitéz *Garamszegi* Sándor és *Ónody* Ákos vállukra vették a koporsót és kihozták a térre. Tizezren és tizezren törülk meg némán a szemüket.

Mialatt a koporsót a katalakra helyezik, felzúdul a cigányok gyászdala: *Kítették u holttestet az udvarra...* Sokan zokognak.

Klebensberg Kunó gróf kultuszminister bucsuztatta először a halottat:

— Oda kell sorolnunk — mondta többi közt — azok közé a nagyjaink: államférfiak és városépítők közé, akik a modern magyar Budapestet megalkották, mert a város nemesak kövekből és emberekből áll, hanem szellemből is. Blaháné azok közé tartozott, akik Budapestbe magyar lelket lehettek. A kiegyezéstől az összeomlásig eltelte félszázadnak talán legnagyobb alkotása Budapest. De nem volt elég Budát, Óbudát és Pestet, ezt a három német várost egyesíteni, szép és népes várossá fejleszteni, magyar várossá kellett azt tenni, hogy igazi központja lehessen szellemi életünknek. Blaháné volt az, aki azzal a esodálatos varázssal, mely egyéniségéből kisugárzott, meg művészetének, dalainak hatalmával meghódította a magyar nyelvet, a magyar lélek számára Budapest népét. És most, mikor elindul azon a nagy uton, amely beletorkollik az örök életbe, a nemzet kegyelére elkíséri egész a sír kapujáig; a siron tul pedig mint hü leányát fogja a nemzet hálás emlékezetében megtartani. Tősgyökeres magyar volt; mint mezei virág nőtt ki a hazai földből, amely most szeretettel fogadja anyai ölébe. Nyugodjék benne békességben.

Utána *Sipőcz* Jenő polgármester mondott gyászbeszédet. Beszédéből ezt a részt, idézzük:

— Blaháné művészetének aranyabroncsával egybefogta az egész nagy Magyarországot és annak minden népét egyetlen érzésben olvasztotta össze. Blahánénak ez a nemzetnevelő és nemzetgyarapító hatása

magyarázza meg azt a mélyseges fájdalmat és gyászt, melyet elveszte fölött érzünk. Ezért van az, hogy az ő ravatalát nemcsak az igaz művészet rajongói, hanem a főváros és az egész nemzet állja körül. A esapás mérhetetlen — a veszteség pótolhatatlan. De mégis van valami vigaszunk, mert a lángész hatása túléli a földi elmúlást. A nagyszónynak törékeny teste ide van zárva a koporsó falai közé, de az ő lelkéből lelkedzett magzatai, a esodás magyar lányok és asszonyok tovább élnek a nemzet szívében. Élnek addig, amíg a nemzet él. A nemzet pedig addig él, amíg a nemzeti lelket megérteni és becsülni tudja és amíg az előtt mély áhitattal tud leborulni.

Ezután *Hevesi* Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója mondta el bucsubeszédét:

— Isten ajándéka volt, — mondotta — Isten ajándéka volt egy rabságból szabadult nemzet számára, amely nemzet a kiegyezés után örülni kezdett és örülni tudott a maga reményteljes életének. Nem őt esodáljuk, magunkat ünnepejük. Hol van még egy olyan koldusnemzet, amely ilyen értékeket tud visszaadni a Teremtő Istennek? Amíg magyar ajkon magyar dalok reszketnek fel: Blaháné neve zengeni fog az idők boltjain keresztül...

A Nemzeti Színház igazgatója után a volt Népszínház és a régi Népszínházi pályatársak nevében mondott bucsuzót *Szirmai* Imre:

— Ezeregy magyar éjszaka Tündér Pónája, magyar Falu Árvája, mezők, rétek nemes tulipánja, magyar erdők vadvirága, Duna, Tisza habfűhöz varázsa, hortobágyi esárda szép esaplárleánya, Török bíró uram drága Zsófikája, Bakaj András gazda szemének bálványja átlépte a másvilág küszöbét... És mi, — egynéhányan — akik

még vagyunk, aki tőle tanultunk élni, szeretni, szenvedni és rajongani, lesújtva állunk itt és forró imában arra kérjük a Mindenhatót, a tulvilági kertek gondozóját ültesse át a mi letört szép virágunk lelkét egy örökké tartó szép rózsának a kelyhébe, hogy illatával áraszson el bennünket, akik nem gondolunk, nem tudunk másra gondolni, mint a viszontlátásra, viszontlátásra, viszontlátásra!

Az egyházi szertartást nagy segédlettel *Nemes Antal*, püspök végezte. Utána az operai énekkar énekelt.

A temetőben

A koporsót a gyászkocsiba emelték és a cigányzenekarok a „Lehullott a rezgő nyárfa” dalát játszották.

A gyászmenet, melyet díszszakasz nyitott meg, így alakult: az elől vitt zászló után a Nemzeti Színház műszaki személyzete ment, követte a MÁV fuvószenekara, a koszorúkosok, a kereszt után a papság és ekkor következett a gyászkocsi. A család után közvetlenül a küldöttségek szónokai, a Nemzeti Színház tagjai, a Népszínház volt tagjai, Zágráb magyarságának a ma déli gyorsvonattal érkezett küldöttsége, Rimaszombat, a művészno szülővárosának küldöttsége, Gömör és Kishont vármegyék közönségének, Miskolc városa közönségének képviselői és még sok küldöttség, az Országos Színművészeti Akadémia és a színésziskolák növendékei. A menetet lovas díszszázad zárta be. A lovas

diszszázad után benyomult az uttestről a kö-
zönség s végnélküli, hosszú sorban követte a
menetet.

A menet a Kerepesi-temetőben, a székes-
főváros által adományozott diszsirnál állott
meg, Ady Endre sirjával szemben. A gyász-
dalok, a beszentelés és az utolsó ima után a
Népszínház Nyugdíjintézete nevében *Ilovszky*
János, a Budapesti Szinigazgatók Szövetsége
nevében *Beöthy* László, a Budapesti Szinész-
szövetség nevében *Molnár* Dezső dr., az Or-
szágos Szinész-Egyesület nevében *Géczy*
István, a magyar szinpadi szerzők nevében
Heltai Jenő, a szinikritikusok szindikátusa
nevében *Porzolt* Kálmán, az Országos Szin-
művészeti Akadémia nevében *Sebestyén* Ká-
roly dr., a Nemzeti Színház nevében *Gál*
Gyula mondott bucsubeszédet. A gyásznének
elhangzása után a cigányzenekar kegyeletes
érzéssel zendítette meg az utolsó bucsu-
nótákat.

A Nagyasszonyt eltemették. Siratja az
egész magyar nemzet, amelynek vigasztalása,
öröme, büszkesége volt.